

تحریر ، طراحی و تدوین: س. کاشیان
کارشناس مسئول کتابخانه بیمارستان کوثر

آنچه در این شماره می خوانید:

۱. بزرگان تاریخ پزشکی : عقلی خراسانی
۲. مناسبت های بهداشتی مهم تابستان
۳. ویژگی های جدیدترین ویرایش کتاب اصول طب داخلی هارسون
۴. حدیث و سخن
۵. پزشکی به روایت فردوسی شاعر بزرگ پارسی گوی
۶. دارالشفای سعیدی
۷. "What's New" چیست؟
۸. تازه های کتاب
۹. داده کاوی و کاربرد آن در پزشکی

مناسبت های بهداشتی مهم تابستان

تیر

- * روز جهانی مبارزه با مواد مخدر
- * هفته مبارزه با مواد مخدر
- * روز مشاوره و آزمایش HIV
- * روز مبارزه با سلاح های میکروبی
- * روز جهانی نوجوان
- * روز جهانی بیماری های مشترک دام و انسان
- * روز جهانی جمعیت و تنظیم خانواده
- * روز عقب ماندگی ذهنی
- * روز معلولین جسمی و حرکتی

مرداد

- * روز فیزیوتراپی
- * روز جهانی هبائیت
- * هفته حمایت از بیماران هموفیلی
- * روز جهانی تغذیه با شیر مادر
- * هفته جهانی شیر مادر
- * هفته ارتقای سلامت جوانان

شهریور

- * روز پزشک
- * روز داروساز
- * روز بهورز
- * روز جهانی الزایمر

بزرگان تاریخ پزشکی: سیدمحمدحسین عقلی علوی خراسانی

سیدمحمد حسین عقلی علوی خراسانی یکی از بزرگترین پزشکان و داروسازان برجسته ایران در اواخر قرن دوازدهم و اوایل قرن سیزدهم هجری قمری و صاحب کتاب بسیار مهم در ادویه و مصطلحات پزشکی موسوم به "مخزن الادویه" است. او در خانواده‌ای زندگی نموده که همه از بزرگان عرصه طب در روزگار خود بوده‌اند و از نوادگان سید مظفر الدین حسین خراسانی است. این پزشک برجسته به سیدمحمدخان و میرمحمدحسین خان بهادر نیز معروف و از مشهورترین طبیبان ایرانی ساکن در شبه قاره هند بوده است.

در خاندان عقلی علوی در طول تاریخ، اطبا و عالمان نامداری ظهور کرده اند؛ به ویژه میر محمد هادی علوی متخلص به "شیر" شیرازی و معتمدالملوک میرزا هاشم علوی شیرازی معروف به "حکیم علوی خان" که مشهورترین طبیب این خاندان بوده است. وی دایی پدر "سیدمحمدحسین" و از طبیبان دربار پادشاه هندوستان "اورنگ زیب عالمگیر" بود. در زمانی که نادرشاه به هند و دهلی دست یافت دچار بیماری شد و از "حکیم علوی خان" استمداد جست که بر اثر مداوای او بهبود یافت. پس از آن نادرشاه "حکیم علوی خان" را با خود به ایران آورد. "حکیم علوی خان" بعد از مدتی به سفر حج و سپس به هندوستان بازگشت.

سال تولد حکیم سید محمدحسین عقلی و محل تولد وی به درستی مشخص نیست اما آنچه از توصیف محلها در آثارش برمی آید پس از گذران مدتی از عمرش در شیراز، راهی هندوستان شده و کتاب ها و رساله هایی مختلف در طب تالیف کرد. عقلی علاوه بر علوم طبی، در فنون حکمت و نجوم و ادبیات نیز مهارت داشت. او در آثار خود بارها از تجربیات و تالیفات "حکیم علوی خان" بهره فراوان برده و ارادتش را نسبت به وی، پدر خود و سایر بزرگان اطبا خاندانش و نیز میرمحمدعلی حسینی که ظاهرا استاد معنوی او بوده، خاضعانه بیان نموده است.

آثار

سیدمحمدحسین عقلی یکی از چهره های شاخص و مسلط و حافظ در طبابت و داروسازی است. مجموعه آثار حکیم عقلی خراسانی در ۱۴ جلد و ۱۰۵۵۰ صفحه شامل چهارکتاب و اثر گرانبها شامل "خلاصه الحکمه"، "مجمع الجوامع"، "مخزن الادویه" و "قربادین کبیر" است.

کتاب "مخزن الادویه" او یکی از مهم ترین آثار در زمینه داروشناسی سنتی به زبان فارسی است. این کتاب شامل شرح مفصلی از داروها و واژگان پزشکی است و در سال ۱۲۵۹ ق. در کلکته شروع به چاپ گردید. عقلی علوی در این کتاب، در باره هریک از ادویه ابتدا نوع تلفظ و مترادفات زبان ها و لهجه های مختلف آن را بیان می کند. بنابراین از خواص مهم این کتاب مباحث لغوی و زبانشناسی به خصوص لهجه های مختلف فارسی و هندی است همچنین "مجمع الجوامع" معروف به "قربادین کبیر" نیز از آثار اوست که به داروهای ترکیبی می پردازد.

سال وفات، محل در گذشت و خاکسپاری او در تاریخ گزارش نشده است.

22nd Edition

HARRISON'S

Principles of
Internal Medicine

Longo | Fauci
Kasper | Hauser
Jameson | Loscalzo
Holland | Langford

ویژگی های جدیدترین ویرایش کتاب اصول طب داخلی هاریسون ۲۰۲۵ (کپی رایت ۲۰۲۶)

۳

ویرایش ۲۲ کتاب اصول طب داخلی هاریسون که در ماه **آگوست** سال جاری منتشر خواهد شد به طور گسترده ای در ساختار و محتوای آن به روز و اصلاح شده است و یک قالب استاندارد برای هر فصل بیماری ارائه می دهد.

نویسندگان و ویراستاران حجم وسیعی از اطلاعات را که شامل طب عمومی داخلی و هر یک از تخصص های اصلی می شود، در یک منبع بسیار خوانا و آموزنده گردآوری و ترکیب کرده اند.

ویرایش بیست و دوم کتاب اصول طب داخلی هاریسون دارای ویژگی های زیر است:

• محتوای به روز شده که منعکس کننده روش های درمانی تایید شده جدید و دستورالعمل های جدید تغییر عمل و خلاصه شواهد است.

• بیش از ۳۰۰۰ عکس بالینی، پاتولوژیک و رادیوگرافی، درختان تصمیم گیری تشخیصی و درمانی، و شماتیک ها و نمودارهای واضحی که فرآیندهای پاتوفیزیولوژیک را توصیف می کنند.

• اطلس های متعددی که مجموعه هایی از جنبه های بصری مهم تشخیص و مدیریت را به نمایش می گذارند.

• **فصل های کاملاً جدید**، از جمله ارزش معاینه فیزیکی در پزشکی مدرن، سلامت پزشک، عدم تحمل ورزش، لنفوهایستوسیتوز هموفاگوسیتیک اولیه و ثانویه، کنترل علائم در بیماران مبتلا به سرطان، اصول ایمن سازی، کووید و سایر عفونت های ناشی از کروناویروس، و عفونت های ضایعات اولتراپیوایی، اثرات **Nocebo**، تست های معاینه کنار بالین در بیمار مبتلا به کمردرد، و درمان آنتی ترومبوتیک در بیماران بزرگسال.

برای بیش از هفت دهه، اصول طب داخلی هاریسون، شالوده اطلاعاتی مورد نیاز برای ارائه مراقبت بهینه از بیمار را در اختیار متخصصان مراقبت های بهداشتی قرار داده است. این منبع قابل اعتماد، مرجع پیشرو جهان در زمینه پاتوفیزیولوژی کاربردی و پزشکی بالینی، پیشرفت ها و پیشرفت های بی شماری را در سراسر پزشکی پوشش داده است.

۴

حدیث و سخن

امام علی علیه السلام

خردهای دانشمندان، در نوک قلم های ایشان است.

غرر الحکم: ۶۳۳۹

ahlolhait.com

امام کاظم علیه السلام

اگر مردم در خوراک، میانه روی و اعتدال داشته باشند، بدنهایشان استوار و سلامت می شود.

المحاسن، ص ۴۳۹

ahlolhait.com

۲۵ ماه می مصادف با ۴ خرداد ماه روز جهانی تیروئید

از سال ۲۰۰۷ میلادی فدراسیون جهانی تیروئید و بسیاری از انجمن های علمی تیروئید، روز ۲۵ می (۴ خرداد) را به عنوان «روز جهانی تیروئید» انتخاب کردند. در ایران نیز از همان زمان هر ساله برنامه های متنوع آموزشی برای عموم، مادران باردار و پرسنل بهداشتی در مانی ارائه می شود. نام گذاری چهارم خردادماه (۲۵ ماه می) به عنوان روز جهانی تیروئید، فرصتی ایجاد کرده تا با آموزش و اطلاع رسانی، عموم جامعه با اهمیت عملکرد این غده، بیماری های مرتبط با آن و راه های پیشگیری و درمان این بیماری ها آشنا شده و اقدامات لازم را جهت حفظ سلامت خود انجام دهند.

روز بزرگداشت سعدی

یکم اردیبهشت (اردوژوئیی شرای)

۶

دارالشفای سعدی

یک اردیبهشت، روز بزرگداشت سعدی

طب دانشی است که آموزه ها و مباحث و اصطلاحات آن در اشعار گویندگان پارسی زبان بازتاب گسترده ای داشته است. سعدی که سخنش سخت متأثر از آیات قرآن و احادیث و علوم متداول روزگارش است در آثار خود به مناسبت‌هایی از آموزه ها و مفاهیم طب در پرورش معانی بهره برده است. در آثار وی به طور کلی دو نوع درد، درمان و طب هست: درد، درمان و طب روحانی و درد، درمان و طب جسمانی. برای مثال در حوزه علم تشریح سخنان سعدی غالباً با مطالب بخش تشریح کتب طبیه قدما مطابقت دارد مثلاً وی اصل و مایه منی و شیر را خون می داند که در کتب تشریح نیز عیناً همین معنی آمده است. سعدی در تبیین تکوین آدمی از تمثیل هستی یافتن مروارید از افتادن قطره ای باران در صدف بهره برده است:

ز ابر افکند قطره ای سوی یم ز صلب آورد نطفه ای در شکم

از آن قطره لولو لالا کند وزین صورتی سرو بالا کند

او در بوستان معده را به دیگ تشبیه کرده و از تف و حرارت آن سخن گفته است. در طب قدیم پزشکان قائل به چهار مرتبه هضم بودند که نخستین آن در معده صورت می گرفت. به زعم آنان معده برای هضم غذا به حرارت نیاز دارد. به همین دلیل سعدی معده را به دیگی پر از گوشت و حبوبات و.. که آتشی زیر آن افروخته اند تشبیه کرده است.

اگر باد سرد نفس نگذرد تف معده جان در خروش آورد

وگر دیگ معده نجوشد طعام تن نازنین را شود کار خام

در آثار سعدی نام بیماری های متعددی آمده است که مهم ترین آنها بیماری رشته، تب، مالخولیا و... است؛ در حکایات سعدی پاره ای از این بیماری ها درمان شده اند؛ اما درمان آنها نه با مصرف دارو، بلکه از طریق احسان و نیکی بوده است و این در راستای اهداف تربیتی و اخلاقی آثار شیخ اجل است. شمار حکایات مربوط به اطبا، طبیب عام، چشم پزشک و بیطار نیز در آثار سعدی قابل اعتناست در پاره ای از این حکایات، ناتوانی پزشکان در معالجه بیماران مطرح شده است. وی در اشعار و آثار خود به عیادت از بیماران تشویق کرده است.

منبع:

file:///C:/Users/lib/Downloads/41213901206%20(1).pdf

چرا حکیم فردوسی؟

به یک آدم داستان‌سرا، اگر صرفاً داستان‌سرا و حماسه‌سرا باشد، حکیم نمی‌گویند. این «حکیم» را هم ما نگفتیم؛ صاحبان فکر و اندیشه در طول زمان او را حکیم نامیدند. شاهنامه فردوسی پر از حکمت است. او انسانی بوده برخوردار از معارف ناب دینی.

تذکره اشعری
۱۳۹۵/۵/۲۴
مهر/زنگنه

بزشکی به روایت فردوسی شاعر بزرگ پارسی گوی

۲۵ اردیبهشت روز بزرگداشت حکیم ابوالقاسم فردوسی

نام حکیم ابوالقاسم فردوسی همیشه ما را به یاد شعر حماسی رستم و سهراب، اسفندیار و شاهنامه با تمام داستان‌ها و شخصیت‌های پربین و تابش می‌اندازد و ما هیچ وقت به این فکر نمی‌کنیم که چرا به او لقب «حکیم» داده‌اند. در حالی که می‌دانیم در ادبیات پزشکی ایران باستان، حکیم‌ها عموماً کسانی بوده‌اند که به حکمت و علم پزشکی دارویی نیز احاطه داشته‌اند و بسیاری از شاعران و سرایندگان نامدار ایران همواره حکیمان و فیلسوفان بزرگی هم بوده‌اند و پیشوند «حکیم» نیز برازنده نام و شهرت آنهاست؛ نام‌هایی مانند حکیم عمر خیام، حکیم سوزنی سمرقندی، حکیم سنایی غزنوی، حکیم خاقانی شروانی، حکیم قانی. از میان حکمای شاعر، گویا فردوسی بیشتر به امورات پزشکی آشنا بوده و این را می‌توان از خلال بسیاری از داستان‌هایش دریافت.

فردوسی شاعر به عنوان پزشک و جراحی حاذق که گویا علم سزارین را می‌داند، دستور سزارین رودابه را از سوی سیمرغ می‌دهد و با شکافتن پهلوی رودابه، رستم متولد می‌شود. فردوسی در اینجا با بیش از ۵۰ بیت به چگونگی شرح این عمل سخت پرداخته و در این ۵۰ بیت نشان داده که از تمام مباحث، چم و خم‌ها و علوم مربوط به سزارین و گذراندن دوران نقاهت پس از زایمان توسط مادران آگاه است. قصه اندوهناک فردوسی در نبرد رستم با پسرش سهراب نیز با تمسک یافتن فردوسی به مسائل پزشکی و مباحث علمی - دارویی پایان می‌یابد.

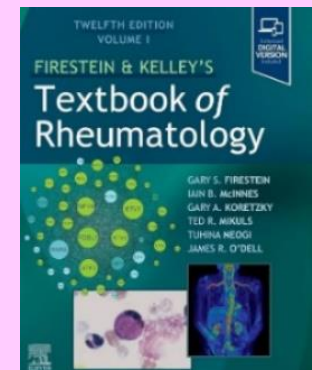
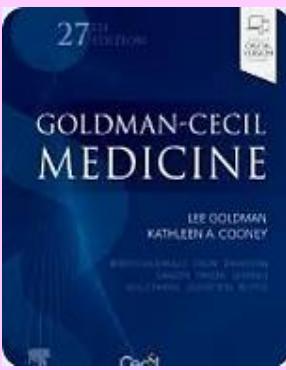
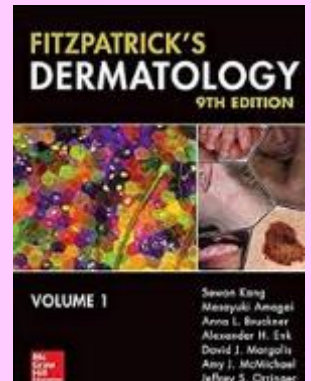
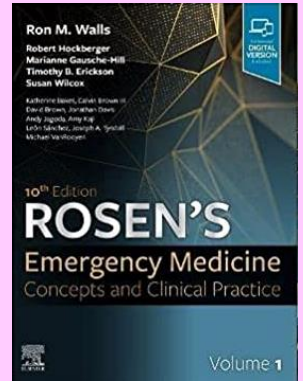
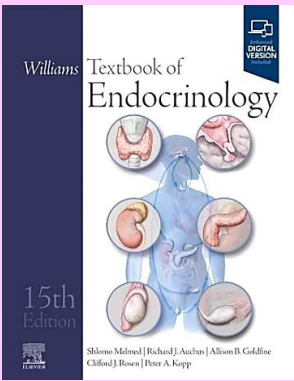
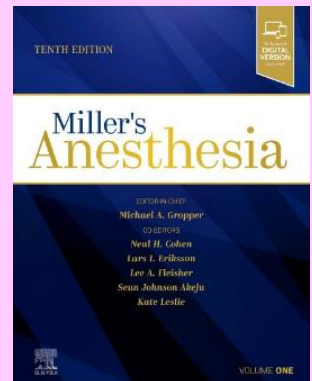
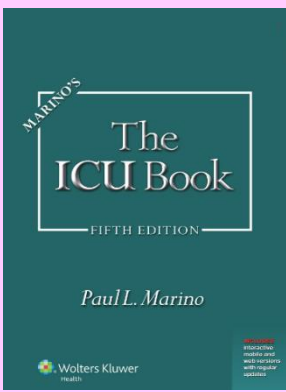
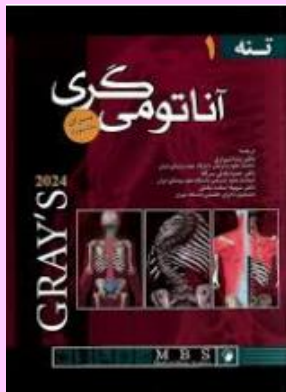
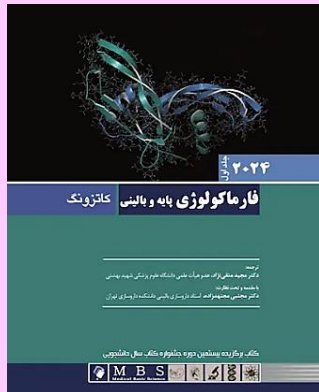
منبع: <https://www.behpu.com/article/details/1744>

What's New" چیست؟

بخش "What's New" در پایگاه UpToDate، یک قسمت مهم است که به روزرسانی‌های جدید در محتوای پزشکی را نشان می‌دهد. این بخش به متخصصان سلامت کمک می‌کند تا از جدیدترین تغییرات در دستورالعمل‌های درمانی، توصیه‌های بالینی، و پیشرفت‌های پزشکی مطلع شوند.

محتوای بخش "What's New" در آپتودیت شامل:

- به روزرسانی‌های موضوعی (Topic Updates): اضافه شدن مطالب جدید یا بازنگری شده در مورد بیماری‌ها، داروها، و روش‌های درمانی.
- توصیه‌های جدید (New Recommendations): تغییر در رویکردهای تشخیصی یا درمانی بر اساس آخرین شواهد علمی
- هشدارهای دارویی (Drug Warnings): اطلاعاتی جدید درباره عوارض دارویی یا محدودیت‌های مصرف.
- اضافه شدن موضوعات جدید (New Topics): اضافه شدن مقالاتی درباره بیماری‌های نادر یا روش‌های نوین تشخیصی/درمانی.

داده کاوی در پزشکی فرآیندی است که با استفاده از تکنیک‌های پیشرفته تحلیل داده، الگوها و اطلاعات پنهان در داده‌های پزشکی را استخراج می‌کند. این فرآیند با هدف بهبود تشخیص، پیشگیری و درمان بیماری‌ها، ارتقای کیفیت مراقبت‌های بهداشتی و بهینه‌سازی منابع درمانی انجام می‌شود. به عبارت دیگر، داده کاوی در پزشکی به پزشکان و محققان کمک می‌کند تا از حجم عظیم داده‌های پزشکی (مانند پرونده‌های پزشکی بیماران، آزمایش‌ها، تصاویر پزشکی و غیره) اطلاعات مفیدی استخراج کنند. این اطلاعات می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- شناسایی عوامل خطر بیماری‌ها:

با تحلیل داده‌ها، می‌توان عوامل خطر ابتلا به بیماری‌های مختلف را شناسایی و در نتیجه اقدامات پیشگیرانه مؤثرتری انجام داد.

- پیش‌بینی شیوع بیماری‌ها:

با استفاده از الگوهای کشف شده در داده‌ها، می‌توان شیوع بیماری‌ها را پیش‌بینی کرد و منابع بهداشتی را به طور مؤثرتری مدیریت کرد.

- بهبود تشخیص و درمان بیماری‌ها:

داده کاوی می‌تواند به تشخیص زودهنگام بیماری‌ها و انتخاب بهترین روش‌های درمانی کمک کند.

افزایش کارایی و بهره‌وری در سیستم‌های بهداشتی:

با تحلیل داده‌ها می‌توان نقاط ضعف و قوت سیستم‌های بهداشتی را شناسایی و در جهت بهبود آن‌ها گام برداشت.

ارتقای کیفیت مراقبت‌های بهداشتی:

با استفاده از داده کاوی می‌توان مراقبت‌های بهداشتی را شخصی‌سازی کرد و به نیازهای خاص هر بیمار پاسخ داد.

به طور خلاصه، داده کاوی در پزشکی یک ابزار قدرتمند برای استخراج دانش از داده‌های پزشکی و بهبود عملکرد سیستم‌های بهداشتی است. این فرآیند به پزشکان و محققان کمک می‌کند تا تصمیمات بهتری بگیرند، مراقبت‌های بهداشتی را بهبود بخشند و در نهایت به سلامت جامعه کمک کنند.

در علم داده کاوی، به استخراج الگوهای مهم و جالب توجه از میان حجم انبوهی از داده‌ها پرداخته می‌شود. امروزه داده کاوی در هر زمینه‌ای که گردآوری داده در آن انجام شده، استفاده می‌شود و یا حتی، امکان گردآوری داده در آن وجود داشته باشد، کاربرد دارد. نظام سلامت و پزشکی از مهم‌ترین بخش‌هایی است که حجم انبوهی از داده‌های تصویری، متنی و ساختاریافته در آن تولید می‌شود. تحلیل این داده‌ها می‌تواند نقش بسیاری مؤثری را در بهبود ارائه خدمات سلامت و پزشکی در جوامع و ارتقای سطح خدمات درمانی ایفا کند.

